

Yoel Kitobi va Laodikiyadagi Yettinchi kun Adventistlar Jamoati — Sakkizinchi raqam

Jeff Pippenger

2025-12-09

Sakkizinchi raqam

U kimga bilimni o‘rgatadi? Va kimga ta’limotni anglatadi? Sutdan ajratilganlarga, emchakdan chiqarilganlarga.

Chunki amr ustiga amr, amr ustiga amr; satr ustiga satr, satr ustiga satr; bu yerda ozgina, u yerda ozgina bo‘lmog‘i kerak. Zero, U bu xalqqa duduqlanuvchi lablar va o‘zga til bilan so‘zlaydi. U ularga shunday degan edi: “Mana, toliqqanga orom berishingiz mumkin bo‘lgan orom shu; mana, tetiklanish shu”; ammo ular eshitishni istamadilar.

Ammo Egamizning kalomi ular uchun amr ustiga amr, amr ustiga amr; satr ustiga satr, satr ustiga satr; bu yerda ozgina, u yerda ozgina bo‘ldi; toki ular borib, orqaga yiqilsinlar, sindirilsinlar, tuzoqqa tushsinlar va asir olinsinlar.

Shuning uchun, ey Quddusdagi bu xalq ustidan hukmronlik qiluvchi masxarachi kishilar, Egamizning kalomini eshiting. Chunki sizlar: “Biz o‘lim bilan ahd tuzdik, o‘liklar diyori bilan esa kelishuv qildik; toshib keluvchi qamchi o‘tganda, u bizga yetib kelmaydi; chunki biz yolg‘onni o‘zimizga panoh qildik va soxtalik ostida yashirindik”, — dedingiz. Shuning uchun Rabbiiy Egamiz shunday deydi: “Mana, Men Sionda poydevor uchun bir toshni, sinalgan toshni, qimmatbaho burchak toshini, mustahkam poydevorni qo‘yaman; ishongan kishi shoshilmaydi. Men hukmni o‘lchov chizig‘i bilan, solihlikni esa shoqul bilan belgilayman; do‘l yolg‘on panohini supurib tashlaydi, suvlar esa yashirin joyni bosib ketadi. O‘lim bilan qilgan ahdingiz bekor qilinadi, o‘liklar diyori bilan qilgan kelishuvingiz esa turmaydi; toshib keluvchi qamchi o‘tganda, sizlar uning ostida payhon bo‘lasizlar.” Ishayo 28:9–18.

Quddus shahrini boshqarayotgan mazaxchi kishilar — bu Layodikiya Yettiinchi kun Adventistlari jamoatining rahbarlaridir; Ishayo bir necha oyat oldin ularni “Efrayimning mastlari” va “kibr toji” deb atagan edi. Hosil bayramida Butrus xabarning mast kishilar tomonidan e‘lon qilinayotganini da’vo qilayotganlarga javob bergan edi. So‘nggi yomg‘ir davri haqiqiy va soxta so‘nggi yomg‘ir xabari haqida bo‘ladi. Rabbiiydan keladigan xabar har doim ikki toifa sajda qiluvchilarni yuzaga keltiradi, va har ikki toifa ham sharob ichadi. Muqaddas qilingan xabar, yoki muqaddas qilingan sharob — Yo‘el kitobida sadoqatsizlarning og‘zidan olib tashlanadigan narsadir.

Ey mastlar, uyg‘oninglar va yig‘langlar; va, ey barcha sharob ichuvchilar, uv tortinglar, yangi sharob sababli; chunki u og‘zingizdan uzib qo‘yildi. Yoel 1:5.

Yoel kitobining birinchi bobida uzumzorning yovuz bog‘bonlari — Laodikeyadagi Yettinchi kun adventistlari jamoatini ifodalovchi — “yangi sharob”ning ularning og‘zidan “uzib qo‘yilgani” bilan bog‘liq holda mahkum etilib, hukm qilinadilar. Xudo “taomlik va sharoblik nazrlar” bilan ifodalangan kechki yomg‘irdagi O‘z Ruhining yog‘ilishini yovuz, mast bog‘bonlardan uzib

qo‘ygan yoki undan mahrum qilgan.

Nazr qurbonligi va sharob hadyasi Egamizning uyidan uzildi; ruhoniylar, Egamizning xizmatkorlari, motam tutmoqdalar. Dala vayron bo‘ldi, yer aza tutmoqda; chunki don nobud bo‘ldi, yangi sharob quridi, zaytun moyi tugab bormoqda. Ey dehqonlar, uyalib qolinglar; ey uzumzor parvarishchilari, bug‘doy va arpa uchun nola qilinglar; chunki dalaning hosili halok bo‘ldi. Tok quridi, anjir daraxti so‘lib qoldi; anor daraxti, shuningdek xurmo va olma daraxti, hatto daladagi barcha daraxtlar qurib qoldi; chunki inson farzandlaridan quvonch so‘nib ketdi. Belingizni bog‘lab, marsiya qilinglar, ey ruhoniylar; dod solinglar, ey qurbongohning xizmatkorlari; kelinglar, ey Xudoyimning xizmatkorlari, qop kiyib tun bo‘yi yotinglar; chunki nazr qurbonligi va sharob hadyasi Xudoyingizning uyidan to‘sis qo‘yildi. Ro‘za e‘lon qilinglar, tantanali yig‘in chaqiringlar, oqsoqollarni va yurtdagi barcha aholini Egamiz Xudoyingizning uyiga to‘planglar va Egamizga faryod qilinglar: “Voy o‘sha kunning holiga! Chunki Egamizning kuni yaqin, u Qodir Zot tomonidan keladigan halokat kabi keladi. Oziq-ovqat ko‘z o‘ngimizda kesib tashlanmadi-mi? Ha, Xudoyimizning uyidan quvonch va shodlik ham ketmadi-mi?” Yoil 1:9–16.

Ishayoning “Efrayimning mastlari” Yoilda “uyg‘onganlarida”, ular uyg‘onib duch keladigan holat — “yangi sharob” bilan ifodalangan so‘nggi yomg‘ir xabaridir. U Xudoning tanlangan ahd xalqidan tiyib qo‘yilgan. Mazkur parchadagi “don” g‘alla uchun umumiy atamadir, Xudoning Kalomi esa Osmon nonidir va ushbu parchada u “isrof qilingan”.

“Yangi sharob” 11-sentabrda kelgan hozirgi haqiqat xabaridir. “Yangi sharob qurib qolgan” va “uzib tashlangan”, chunki “yangi sharob” faqat Eremiyoning “qadimgi” yo‘llariga qaytayotganlar tomonidan tan olinadi, zero “yangi” xabar har doim “qadimgi” xabar bilan uyg‘un bo‘ladi. “Qurib qolgan” deb tarjima qilingan so‘z ibroniy tilida “uyalmoq” degan ma‘noni anglatadi.

“Uyatga qoladiganlar” Yoel va payg‘ambarlarning asosiy mavzularidan biridir. Efrayimning mastlari o‘zlarining qalbaki so‘nggi yomg‘ir xabaridan uyaladilar; bu xabar ko‘pincha “tinchlik va xavfsizlik” xabari deb ataladi. Bug‘doy, yangi sharob va moy degan uch ramz so‘nggi yomg‘ir xabarini ifodalaydi. So‘nggi yomg‘ir, shuningdek, Muqaddas Ruhning to‘kilishi sifatida ham tasvirlanadi.

Muqaddas Ruhning ishi gunoh, solihlik va hukm haqida fosh etishdir, va aynan shu tartibda. Xudoning Kalomi gunoh haqida fosh etadi va “don” bilan ifodalanadi. “Yangi sharob”ga ega bo‘lish Muqaddas Ruhga ega bo‘lganlarni ajratib ko‘rsatadi; U “yomg‘ir” bilan ham, “sharob” bilan ham ifodalanadi, chunki “yomg‘ir” ham, “sharob” ham xabar yoki ta‘limot ekanini osonlik bilan ko‘rsatish mumkin.

Shunga qaramay, sizlarga haqiqatni aytaman: Mening ketishim sizlar uchun foydalidir; chunki agar Men ketmasam, Yupatuvchi sizlarning oldingizga kelmaydi; ammo agar ketsam, Uni sizlarning oldingizga yuboraman. Va U kelganida, dunyoni gunoh, solihlik va hukm to‘g‘risida fosh etadi: gunoh to‘g‘risida — chunki ular Menga ishonmaydilar; solihlik to‘g‘risida — chunki Men Otamning oldiga ketaman va sizlar Meni endi ko‘rmaysizlar; hukm to‘g‘risida esa — chunki bu dunyoning hokimi hukm qilingandir. Sizlarga aytadigan gaplarim hali ko‘p, lekin hozir sizlar ularni ko‘tara olmaysizlar. Biroq U, ya‘ni Haqiqat Ruhi, kelganida, sizlarni barcha

haqiqatga boshlaydi; chunki U O‘zidan gapirmaydi, balki nimani eshitsu, shuni gapiradi va kelajakdagi narsalarni sizlarga ma’lum qiladi. Yuhanno 16:7–13.

Yoelning “don”i — bu Xudoning Kalomidir; u “gunoh” borasida fosh etadi. “Solihlik” esa “yangi” (hozirgi-haqiqat) “sharob” (xabar) sifatida ifodalangan hozirgi haqiqat xabari orqali o‘z insoniyligini ilohiylik bilan bog‘laganlarda namoyon bo‘ladi. “Yog’” — “hukm”ning ramzidir, chunki “hukm” hukm qilinayotganlarda “yog’” bor-yo‘qligiga asoslanadi. Yoelning doni, yangi sharobi va yog‘i — gunoh, solihlik va hukm haqidagi fosh etishdir. Muqaddas Ruh ishining kechki yomg‘irning yog‘dirilishi bilan bog‘liq barcha unsurlari 9/11 dan boshlab Laodikiya Adventizmini sinovdan o‘tkazishi kerak bo‘lgan haqiqatlarni tashkil etadi; o‘sha paytda Yoel ularga: “Uyg‘oninglar!” deb amr beradi.

So‘nggi yomg‘ir xabarining uchta ramzi Vahiy kitobining o‘n to‘rtinchi bobidagi uch farishtaning xabarlariga parallel bo‘lib, “dehqonlar” “uyalib qolishlari”, “uzumzorbonlar” esa “nola qilishlari” kerak. Yo‘el kitobida esa Xudoning xalqi hech qachon uyatga qolmasligi kerak.

Va sizlar Men Isroilning o‘rtasida ekanligimni, Men Egangiz Xudo ekanligimni va boshqa hech kim yo‘qligini bilasizlar; Mening xalqim esa hech qachon sharmanda bo‘lmaydi. Yoel 2:27.

Dehqonlar va uzumzor parvarishchilari uyatga qolib, nola qiladilar, chunki ular taqdim etayotgan soxta so‘nggi yomg‘ir xabari o‘zlariga parvarishlash uchun berilgan uzumzorda hayot paydo qilish qudratiga ega emas. Adventizm o‘z payg‘ambar ayoli orqali ular so‘nggi yomg‘ir tajribasini ado etishga chaqirilganini biladi, ammo dalalarning hosili qurib qolgan. Ular ayniqsa “bug‘doy va arpa uchun” uyatga qolib, yig‘laydilar. Masihning tirilgan kuni keltirilgan “arpa”ning ilk hosil nazri Hosil bayrami faslini boshlab bergan bo‘lib, u Hosil bayramida keltirilgan “bug‘doy”ning ilk hosil nazri bilan yakunlangan. Efrayimning mastlari uyatga qolganlar, chunki ular Hosil bayrami faslining noto‘g‘ri tomonidirlar; bu fasl 11-sentabrdan boshlab yakshanba qonunigacha, so‘nggi yomg‘ir yog‘ayotgan paytda, takrorlanadi.

“Ko‘plar oldingi yomg‘irni katta darajada qabul qila olmay qolganlar. Ular shu tariqa Xudo o‘zlari uchun tayyorlab qo‘ygan barcha ne‘matlarga ega bo‘lmaganlar. Ular bu kamchilik keyingi yomg‘ir orqali to‘ldiriladi, deb kutmoqdalar. Inoyatning eng boy mo‘l-ko‘lligi ato etiladigan vaqtda, ular uni qabul qilish uchun qalblarini ochishni niyat qilmoqdalar. Ular dahshatli xatoga yo‘l qo‘ymoqdalar. Xudo inson qalbida O‘z nuri va bilimini berish orqali boshlagan ish uzluksiz ravishda davom etib borishi kerak. Har bir kishi o‘z zaruratini anglab yetishi lozim. Qalb har qanday nopoklikdan bo‘shatilib, Ruhning maskan tutishi uchun poklanishi kerak. Ilk shogirdlar Hosil bayrami kunida Muqaddas Ruhning yog‘dirilishiga gunohni e’tirof etish va undan voz kechish, jiddiy ibodat hamda o‘zlarini Xudoga bag‘ishlash orqali tayyorlandilar. Xuddi shu ish endi ham, faqat yanada ulug‘roq darajada, bajarilishi kerak. O‘shanda inson omiliga faqat barakani so‘rash va Rabbiiy o‘zi haqidagi ishini kamoliga yetkazishini kutishgina kerak edi. Ishni boshlagan Xudodir, va U O‘z ishini nihoyasiga yetkazib, insonni Iso Masihda komil qiladi. Ammo oldingi yomg‘ir bilan ifodalangan inoyatga nisbatan hech qanday beparvolik bo‘lmasligi kerak. Faqat o‘zlariga berilgan nurga muvofiq yashayotganlarga yanada ulug‘roq nurni qabul qiladilar. Agar biz faol masihiy fazilatlarini

namoyon etishda har kuni ildamlamasak, keyingi yomg'irdagi Muqaddas Ruhning zohir bo'lishlarini tanimaymiz. U atrofimizdagi qalblarga yog'ilayotgan bo'lishi mumkin, ammo biz uni na farqlaymiz, na qabul qilamiz." Testimonies to Ministers, 506, 507.

Uayt opa "Hosil bayrami davri" deb ataydigan chiziq kontekstida, "ilk yomg'ir" Masih tirilgach, samoviy uchrashuvidan tushib kelganidan keyin shogirdlarga nafasi bilan ruh puflagani edi. Ushbu kontekstda "so'nggi yomg'ir" Hosil bayrami edi. Hosil bayrami davrining alfasida bir necha tomchi shogirdlarga puflandi, omegada esa, ustiga nafas puflangan o'sha shogirdlar butun dunyoga olov tillari bilan so'zlar edilar. Muqaddas Ruhning boshlanishda ham, yakunda ham namoyon bo'lishi. Ilohiyat boshida xabar orqali Muqaddas Ruhni insoniyatga yetkazmoqda; yakunda esa tillar (insoniyat) va olov (Ilohiyat) bilan ifodalanganidek, ilohiyat va insoniyat birlashgan holda xabar orqali Muqaddas Ruhni insoniyatga yetkazmoqda. Boshlanishdagi arpaning birinchi hosil nazri Masihning tirilishiga mos keladi, Hosil bayramidagi bug'doydan bo'lgan ikki nonli birinchi hosil nazri esa Hosil bayramiga mos keladi.

O'sha ikki non gunoh ramzi bo'lgan xamirturushni o'z ichiga olgan yagona nazr edi. Nonlar pishirilgan edi; shu tariqa bu gunohning olib tashlanganini ifodalar edi, ammo shu haqiqatni ham saqlab qolardiki, bir yuz qirq to'rt mingni ifodalagan ikki silkitma non Malaki kitobining uchinchi bobida Ahd Xabarchisi tomonidan o'sha gunohlardan poklangan gunohkor erkaklar va ayollar edi. Shunday qilib, Hosil bayrami davrining alfasida Osmon Noni O'z shogirdlariga ta'lim berdi, va o'sha davrning omegasi ayni o'sha shogirdlarni osmonga ko'tarilgan ikki dona non sifatida ramziy qildi. Demak, olov tillaridagi ilohiylik va insoniylik timsoli hamda shogirdlarning xabarni dunyoga olib borishini oldindan ko'rsatgan silkitma nazrning ko'tarilishi timsoli birlashib, bir yuz qirq to'rt mingning Iso Masihni mukammal tarzda ifodalovchi nazr sifatida ko'tarilishi kerakligini ko'rsatadi; va Iso Masih ilohiylik bilan insoniylik birlashganda gunoh qilmasligini ifodalaydi.

"Ilk yomg'irni qabul qilmaslik", ayni paytda esa "Xudo" "ilk yomg'ir" bilan "ta'minlagan" "barcha ne'matlarning" "yetishmasligi keyingi yomg'ir tomonidan to'ldiriladi", deb kutish — "dahshatli xatodir". Ilk yomg'ir — Yeremiyoning 9/11 da yuriladigan yo'l sifatida ko'rsatilgan "qadimiy yo'llari"dir. Bu "dahshatli xato", shuningdek, odamlarni o'zlarida qoya ustiga qurilgan keyingi yomg'ir xabari bor, deb o'ylashga olib boradigan kuchli adashishdir; oxir-oqibat esa ularning xabari qoya ustiga emas, qum ustiga qurilganini bilib qoladilar.

Butrus keyingi yomg'ir davri vaqtida yuz qirq to'rt mingni ifodalashida kim mast bo'lgani va kim mast bo'lmaganini to'g'ridan-to'g'ri tushuntirishdan uyalmadi. Barcha payg'ambarlar oxirgi kunlar haqida so'zlaydi, va Yoel "Efrayimning mastlari" uyg'onib, keyingi yomg'ir qudrati ostida uchinchi farishtaning baland hayqirig'ini e'lon qiladigan xalq bo'lish imtiyozi ulardan abadiy ravishda olib tashlanganini ko'rsatuvchi ravshan dalillar bilan yuzlashtirilayotganini ko'rsatmoqda. Yuz qirq to'rt ming 9/11 dan Yakshanba qonunigacha bo'lgan keyingi yomg'ir davrida yetishtiriladi va muhrlanadi. Ular Qo'zi qayerga bormasin, Uning ortidan boradiganlardir.

Butrus Hosil bayramida Yo'il kitobiga asoslab, keyingi yomg'ir xabarini e'lon qilayotgan kishilarni ifodalaydi. Butun tarixlari davomida Hosil bayramini nishonlash mas'uliyati yuklatilgan yahudiylarga Butrus tomonidan shuni ma'lum qilinar ediki, avvalgi barcha Hosil bayramlari

oldindan ishora qilib kelgan Hosil bayrami endi ro'yobga chiqmoqda edi. Yahudiylar — Efrayimning mastlari kabi — Bobil sharobidan shu qadar mast edilarki, Yo'il kitobi doirasida keyingi yomg'ir xabarini bayon etayotgan Butrus va o'n bir shogirdni mastlikda aybladilar. Yo'ilning birinchi bobidagi beshinchi oyatda Efrayimning "mastlari" "uyg'onganlarida", ular keyingi yomg'irning sinov jarayoniga ro'baro' bo'ladilar; bu yerda ikki toifa shakllanadi. Sinov jarayonida bir toifa keyingi yomg'ir xabarini tan oladi, boshqa toifa esa tan olmaydi.

"Biz kechki yomg'irni kutib turmasligimiz kerak. U ustimizga yog'ayotgan inoyatning shabnami va yomg'irlarini tan oladigan hamda o'zlashtiradiganlarning barchasi ustiga kelmoqda. Biz nur parchalarini yig'ib olganimizda, bizga O'ziga ishonishimizni xush ko'radigan Xudoning shubhasiz marhamatlarini qadrlaganimizda, har bir va'da bajo bo'ladi. 'Chunki yer o'z niholini chiqarganidek, va bog' unga ekilgan narsalarni unib chiqarganidek, shunday qilib Egamiz Xudo barcha xalqlar oldida solihlik va hamdni undirib chiqaradi.' Ishayo 61:11. Butun yer yuzi Xudoning ulug'vorligi bilan to'ldirilishi kerak." The Seventh-day Adventist Bible Commentary, 7-jild, 984.

"Tanib olish" degani "esga tushirish yoki bilimni qayta tiklash" demakdir, chunki oxirgi yomg'ir xabari oxirgi yomg'ir tarixini tasvirlab beradigan o'tgan muqaddas tarixlar orqali tanib olinadi. Hosil bayramida Butrusning tarixi Yo'il tomonidan bayon etilgan tarixiy tuzilma ichida joylashtirilgan edi. Yo'ilning manzarasi Butrusdagi amalga oshish bilan birga 1844-yildagi Yarim Tun Nidosi tarixiga ikki guvohni taqdim etadi. O'sha uch guvoh (va boshqalar) oxirgi yomg'irning tarixi, manzarasi va xabarining tasvirlari sifatida "tanib olinishi" lozim.

Masih osmonga ko'tarilib, so'ng qaytib kelganidan keyin shogirdlar ustiga puflaganida, bu Pentikostdagi ulkan to'kilishdan oldingi "bir necha tomchi" kabi edi. Boshlanishda ham, yakunda ham Muqaddas Ruhning to'kilishi namoyon bo'ldi. Masihdan Uning shogirdlariga o'tgan o'sha bir necha tomchi Pentikost mavsumining alfasidir; bu mavsum omega va xabarning shogirdlardan dunyoga to'kilishi bilan yakunlanadi. Alfa arpaning ilk hosil nazri bilan belgilanadi va bug'doyning ilk hosil nazri bilan tugaydi. Keyingi yomg'irning boshlanishi 11-sentabr kuni Nyu-York shahridagi ulkan binolarning qulatilishi bilan belgilandi. Bu yakshanba qonuniga olib boradigan tarixning boshlanishini belgilaydi. 11-sentabr arpaning ilk hosil nazri bilan, yakshanba qonuni esa bug'doyning ilk hosil nazri bilan ifodalanadi.

Efrayimning mastlari o'z saltanati ulardan tortib olinib, munosib mevalar keltiradigan bir xalqqa berilishi haqidagi haqiqatga uyg'otiladilar. Yo'el mastlarning itoatsizligini shuni ko'rsatish orqali bayon etadiki, "taom" va "ichimlik" nazrlari Egamizning uyidan to'xtatilgan, "yangi sharob" esa ularning og'izlaridan uzib qo'yilgan. Ibroniychada "yangi sharob" yangi siqilgan sharbatdir, ammo beshinchi oyatda mastlar ichadigan "sharob" achitilgan sharbatdir. Sharobning ikki turi bor, bu esa ta'limotni anglatadi, va Yo'elning mazmunida bu ta'limot kech yomg'ir xabaridir. Efrayimning mastlari achitilgan sharbatni ichib kelganlar va ular "yangi", endigina siqilgan sharbatdan "uzib qo'yilganlar". Sharobning ikki turi kech yomg'irning ikki xabarini ifodalaydi, mastlar esa sof xabardan "uzib" qo'yilganlar. "Uzib qo'yilgan" deb tarjima qilingan ibroniycha so'z qadimiy ahd amaliyotiga asoslanadi; unda hayvonlar bo'laklanib, ularning bo'laklari orasidan yurib o'tilardi. "Uzib qo'yilish" Xudoning ahd xalqi sifatida rad etilish demakdir.

Yo‘el kitobi oxirgi kunlardagi Xudoning xalqini aniqlab beradi: ular 1798-yilda Doniyor kitobining muhrdan yechilishi oqibatida vujudga kelgan Millerchilar bilan boshlanib, 1989-yilda Doniyor kitobining muhrdan yechilishi oqibatida vujudga kelgan bir yuz qirq to‘rt minglik bilan yakun topadi. Dastlab Muqaddas Ruhning to‘kilishi Exeter lager yig‘inidan 1844-yil 22-oktabrdagi umidsizlikkacha bo‘lgan davr bilan ifodalangan edi. O‘sha tarix Matto yigirma beshinchi bobdagi o‘n qiz haqidagi masalni bajo keltirdi; bu masal bir yuz qirq to‘rt minglik tarixida aynan harfigacha takrorlanadi.

“Matto 25-bobdagi o‘n qiz haqidagi masal ham Adventist xalqining tajribasini tasvirlaydi.”
The Great Controversy, 393.

“Menga ko‘pincha o‘nta bokira qiz haqidagi masal eslatiladi; ulardan beshtasi dono, beshtasi esa nodon edi. Bu masal har bir tafsilotigacha bajo bo‘lgan va bajo bo‘ladi, chunki u aynan shu zamonga xos alohida tatbiqqa ega va uchinchi farishtaning xabari kabi bajo bo‘lgan hamda zamonning oxirigacha hozirgi haqiqat bo‘lib qoladi.” Review and Herald, 1890-yil 19-avgust.

“Yovuzlikda, aldov va gumrohlikda, o‘limning ayni soyasi ostida yotgan bir dunyo bor,—uyquda, uyquda. Ularni uyg‘otish uchun kimlar ruh azobini his qilmoqdalar? Qaysi ovozi ularga yetib borishi mumkin? Mening ongim kelajakka qaratiladi; o‘sha paytda: ‘Mana, Kuyov kelmoqda; Uni kutib olish uchun tashqariga chiqinglar’, degan xabar beriladi. Ammo ba‘zilar chiroqlarini to‘ldirish uchun yog‘ olishni kechiktirgan bo‘ladilar va juda kech bo‘lganda, yog‘ bilan ifodalangan fe‘l-atvor boshqaga o‘tkazilmasligini bilib qoladilar. O‘sha yog‘ — Masihning solihligidir. U fe‘l-atvorni ifodalaydi, fe‘l-atvor esa boshqaga o‘tkazilmaydi. Uni hech bir inson boshqa birov uchun qo‘lga kirita olmaydi. Har kim o‘zi uchun gunohning har bir dog‘idan poklangan bir fe‘l-atvorni hosil qilishi kerak.” Bible Echo, 1896-yil 4-may.

“Yovuzlik ichida yotgan dunyoni” uyg‘otish uchun “qalb iztirobini his etayotganlar” kimlar? Yoil bu savolga javob beradi:

Va shunday bo‘ladiki, Rabbiyning nomini chaqirgan har bir kishi najot topadi; chunki Egamiz aytganidek, Sion tog‘ida va Quddusda najot bo‘ladi, shuningdek, Egamiz chaqiradigan omon qolganlar orasida ham. Yoel 2:32.

Bu masalalarni keyingi maqolada davom ettiramiz.

Tirilish kunining tushdan keyinroq paytida shogirdlardan ikkitasi Quddusdan sakkiz mil uzoqlikdagi kichikroq bir shahar — Emmaus tomon yo‘l olgan edilar. Bu shogirdlar Masihning ishida ko‘zga ko‘ringan o‘rin tutmagan edilar, ammo ular Unga sidqidildan ishongan mo‘minlar edilar. Ular Fisih bayramini tutish uchun shaharga kelgan edilar va yaqinda yuz bergan voqealardan nihoyatda sarosimada qolgan edilar. Ular ertalab Masihning jasadining qabr ichidan olib tashlangani haqidagi xabarni, shuningdek farishtalarni ko‘rgan va Iso bilan uchrashgan ayollarning xabarini ham eshitgan edilar. Endi esa tafakkur qilish va ibodat etish uchun uylariga qaytayotgan edilar. G‘amgin holda ular sud va xochga mixlanish manzaralari haqida so‘zlashib, kechki yo‘llarini bosib borar edilar. Ilgari hech qachon ular bunchalik mutlaqo ruhdan tushmagan edilar. Umidsiz va imonsiz holda ular xochning soyasida yurayotgan edilar.

Ular yoʻlda uncha uzoqqa bormagan ham edilarki, ularga bir notanish kishi qoʻshildi, ammo ular oʻz gʻam-anduhi va umidsizligiga shu qadar berilib ketgan edilarki, unga diqqat bilan eʼtibor qilmadilar. Ular suhbatni davom ettirib, yuraklaridagi fikrlarni ifoda etar edilar. Ular Masih bergan saboqlar haqida mushohada yuritir edilar, biroq bu saboqlarni anglashga qodir emasdek koʻrinar edilar. Yuz bergan voqealar haqida soʻzlashar ekanlar, Iso ularga taskin berishni istadi. U ularning qaygʻusini koʻrgan edi; onglariga shunday bir fikrni keltirgan ziddiyatli va sarosimali tasavvurlarni U tushunar edi: Oʻzini shunchalik tahqirlanishga yoʻl qoʻygan bu Inson Masih boʻlishi mumkinmi? Ularning qaygʻusini tiyib boʻlmas edi, va ular yigʻladilar. Iso ularning qalblari muhabbat ila Unga bogʻlanganini bilar edi, va U ularning koʻz yoshlarini artib, ularni quvonch va shodlikka toʻldirishni istadi. Ammo avvalo U ularga hech qachon unutmeydigan saboqlarni berishi kerak edi.

“U ularga dedi: Yura turib, bir-biringiz bilan aytishayotgan bu qanday gaplarki, nega gʻamgin koʻrinasizlar? Shunda ulardan biri, ismi Kleopa boʻlgan kishi, javoban Unga dedi: Sen Quddusda musofir boʻlgan yolgʻiz odam boʻlsang kerakki, bu kunlarda u yerda yuz bergan voqealardan xabaring yoʻqmi?” Ular Unga oʻz Ustozlari toʻgʻrisidagi umidsizliklarini bayon qildilar, “U Xudo va butun xalq oldida amalda ham, soʻzda ham qudratli bir paygʻambar edi”; ammo, dedilar ular, “bosh ruhoniylarimiz va hukmdorlarimiz Uni oʻlimga mahkum etilish uchun topshirdilar va xochga mixladilar.” Umidsizlikdan ezilgan yuraklar va titroq lablar bilan ular yana shuni qoʻshib aytdilar: “Biz esa U Isroilni qutqaradigan Zot boʻlsa kerak, deb umid qilgan edik; bundan tashqari, bu voqealar sodir boʻlganiga bugun uchinchi kun boʻldi.”

“Ajablanarlisi shundaki, shogirdlar Masihning soʻzlarini eslamadilar va U yuz bergan voqealarni oldindan aytganini anglamadilar! Ular Uning bayonotining oxirgi qismi ham birinchi qismi singari xuddi shunday aniq bajo boʻlishini, yaʼni uchinchi kuni U yana tirilishini anglamadilar. Aynan shu qismni ular esda tutishlari kerak edi. Ruhoniylar va boshliqlar esa buni unutmadilar. Tayyorgarlik kunidan keyingi kuni bosh ruhoniylar va farziylar Pilatning huzuriga yigʻilib kelib, dedilar: Hazrat, biz eslaymizki, u aldovchi hali tirikligida: “Uch kundan keyin Men yana tirilaman”, degan edi.” Matto 27:62, 63. Ammo shogirdlar bu soʻzlarni eslamadilar.”

“Shunda U ularga dedi: Ey nodonlar, paygʻambarlar aytganlarning barchasiga ishonishda qalbi sust boʻlganlar! Masihning shu azoblarni chekishi va Oʻz ulugʻvorligiga kirishi kerak emasmi?” Shogirdlar bu notanish Zot kim ekaniga hayron boʻldilar, chunki U ularning qalb-qoʻriga qadar kirib borar, shunchalik jiddiylik, mehribonlik va hamdardlik bilan, shu bilan birga shunday umidbaxsh ruhda soʻzlar edi. Masih xiyonat bilan tutilganidan beri ular ilk bor umidni his eta boshladilar. Koʻpincha ular hamrohlariga diqqat bilan qarab, Uning soʻzlari xuddi Masih aytgan boʻlur edi, deb oʻylardilar. Ular hayratga toʻldilar, va yuraklari quvonchli umid bilan ura boshladi.

“Muqaddas Kitob tarixining ayni Alifosi boʻlgan Musodan boshlab, Masih barcha Yozuvlarda Oʻzi haqidagi narsalarni ularga bayon qildi. Agar U avval Oʻzini ularga tanitganida edi, ularning yuraklari qanoat topgan boʻlur edi. Quvonchlarining toʻliqligida ular bundan ortiq hech narsaga chanqamas edilar. Ammo ular Eski Ahd timsollari va bashoratlari orqali U haqda berilgan guvohlikni anglashlari zarur edi. Ularning imoni ana shular ustiga asoslanishi lozim

edi. Masih ularni ishontirish uchun hech qanday mo‘jiza ko‘rsatmadi, balki Uning birinchi ishi Muqaddas Yozuvlarni tushuntirish bo‘ldi. Ular Uning o‘limiga barcha umidlarining barbod bo‘lishi deb qaragan edilar. Endi esa U payg‘ambarlar orqali buning aynan ularning imoni uchun eng qudratli dalil ekanini ko‘rsatdi.

“Bu shogirdlarga ta’lim berar ekan, Iso O‘z missiyasiga guvohlik beruvchi sifatida Eski Ahdning ahamiyatini ko‘rsatdi. Hozir ko‘plab o‘zlarini masihiy deb atovchilar Eski Ahdni endi hech qanday foydasi yo‘q, deb rad etadilar. Ammo bu Masihning ta’limoti emas. U uni shu qadar yuksak qadrlagan ediki, bir safar shunday degan edi: ‘Agar ular Muso bilan payg‘ambarlarni eshitmasalar, o‘liklardan biri tirilib kelsa ham, ishonmaydilar.’ Luqo 16:31.

“Patriarxlar va payg‘ambarlar orqali so‘zlayotgan ovoz — Odamning kunlaridan boshlab to zamonning yakuniy manzaralarigacha bo‘lgan davrda Masihning ovozidir. Najotkor Eski Ahdda Yangi Ahddagidek ravshan ochib berilgan. Aynan bashoratli o‘tmishdan taralgan nur Masihning hayoti va Yangi Ahd ta’limotlarini ravshanlik va go‘zallik bilan namoyon etadi. Masihning mo‘jizalari Uning ilohiyligining dalilidir; ammo U dunyoning Najotkori ekanining bundan-da kuchliroq dalili Eski Ahd bashoratlarini Yangi Ahd tarixiy bayoni bilan qiyoslashda topiladi.”

“Masih bashoratga asoslanib, shogirdlariga O‘zi inson tabiatida qanday bo‘lishi kerakligi haqida to‘g‘ri tasavvur berdi. Ularning insonlarning istaklariga muvofiq ravishda taxtini va shohlik hokimiyatini egallashi kerak bo‘lgan Masih haqidagi kutishlari chalg‘ituvchi bo‘lgan edi. Bu Uning egallanishi mumkin bo‘lgan eng oliy mavqedan eng quyi mavqega tushishini to‘g‘ri anglashga xalaqit berar edi. Masih shogirdlarining tasavvurlari har bir jihatda pok va haqqoniy bo‘lishini istadi. Ular Unga taqsim etilgan azob kosasi haqida imkon qadar tushunishlari kerak edi. U ularga hali anglay olmayotgan dahshatli kurash dunyo bunyod etilishidan avval tuzilgan ahdning bajo keltirilishi ekanini ko‘rsatdi. Masih o‘lishi kerak edi, xuddi qonunni buzgan har bir kishi, agar gunohda davom etsa, o‘lishi kerak bo‘lgani kabi. Bularning hammasi sodir bo‘lishi kerak edi, ammo bu mag‘lubiyat bilan emas, balki ulug‘vor, abadiy g‘alaba bilan yakun topishi kerak edi. Iso ularga dunyoni gunohdan qutqarish uchun har qanday sa‘y-harakat qilinishi lozimligini aytdi. Uning izdoshlarining hayoti U yashaganidek bo‘lishi, va ular qat’iy, to‘xtovsiz sa‘y-harakat bilan U ishlaganidek ishlashlari kerak edi.”

“Shunday qilib, Masih Muqaddas Yozuvlarni tushunishlari uchun shogirdlariga so‘zlab, ularning ongini ochdi. Shogirdlar horigan edilar, ammo suhbat susaymadi. Najotkorning lablaridan hayot va taskin so‘zlari yog‘ilib turardi. Ammo ularning ko‘zlari hanuz tutilgan edi. U ularga Quddusning vayron etilishi haqida so‘zlaganida, ular mahkum bo‘lgan o‘sha shaharga ko‘z yosh bilan boqardilar. Lekin ular yo‘ldagi hamrohlari kim ekanini hali zarracha ham fahmlamagan edilar. Ular suhbatlarining mavzusi o‘zlarining yonida yurayotganini o‘ylamadilar; chunki Masih O‘zi haqida xuddi boshqa bir shaxs haqida gapirgandek so‘zladi. Ular Uni ulug‘ bayramda hozir bo‘lganlardan biri, endi esa uyiga qaytayotgan kishi deb o‘yladilar. U ham ular kabi g‘adir-budur toshlar ustida ehtiyotkorlik bilan yurdi, ba‘zan ular bilan bir oz dam olish uchun to‘xtab qoldi. Shunday qilib ular tog‘li yo‘l bo‘ylab davom etdilar, holbuki tez orada Xudoning o‘ng tomonida O‘z o‘rnini egallaydigan va: ‘Menga osmonu yerda butun hokimiyat berilgandir’, — deya oladigan Zot ular bilan yonma-yon

yurardi. Matto 28:18.”

“Safar davomida quyosh botgan edi, va yo‘lovchilar dam oladigan joylariga yetib borishlaridan oldin dalalardagi mehnatkashlar ishlarini tark etgan edilar. Shogirdlar uylariga kirish arafasida bo‘lganlarida, begona go‘yo yo‘lini davom ettirmoqchidek ko‘rindi. Ammo shogirdlar Unga tortildilar. Ularning ruhlari Undan yana ko‘proq eshitishga tashna edi. «Biz bilan qoling», dedilar ular. U go‘yo bu taklifni qabul qilmoqchi emasdek tuyuldi, ammo ular Undan qattiq iltimos qilib: «Kech kirib bormoqda, kun ham ancha o‘tib qoldi», deb Undan qolishni so‘radilar. Masih bu iltijoga ko‘ndi va «ular bilan qolish uchun ichkariga kirdi».”

“Agar shogirdlar o‘z takliflarida qat’iy turmaganlarida, safardagi hamrohlari tirilgan Rabbii ekanini bilmagan bo‘lur edilar. Masih O‘z hamrohligini hech kimga majburan tiqishtirmaydi. U O‘ziga muhtoj bo‘lganlarga e‘tibor qaratadi. U eng kamtarona xonadonga mamnuniyat bilan kiradi va eng past holatdagi qalbga taskin beradi. Ammo agar insonlar samoviy Mehmon haqida o‘ylashga yoki Undan ular bilan qolishini so‘rashga haddan tashqari beparvo bo‘lsalar, U yo‘lida davom etadi. Shunday qilib, ko‘plar katta yo‘qotishga duchor bo‘ladilar. Ular Masihni, xuddi shogirdlar yo‘lda U ular bilan birga yurgan paytda tanimaganlaridek, endi ham tanimaydilar.”

Nonning oddiy kechki taomi tez orada tayyorlanadi. U dasturxonning boshiga o‘tirgan Mehmonga taqdim etiladi. Endi U taomga baraka berish uchun qo‘llarini uzatadi. Shogirdlar hayratdan ortga tisariladilar. Ularning hamrohi qo‘llarini aynan ularning Ustozi odatdagidek qilganidek yoyadi. Ular yana qaraydilar, va mana, Uning qo‘llarida mix izlarini ko‘radilar. Ikkalasi ham birdan hayqiradilar: Bu Rabbimiz Iso! U o‘limdan tirildi!

Ular o‘rinlaridan turib, Uning oyoqlari ostiga o‘zlarini tashlab, Unga sajda qilmoqchi bo‘ladilar, ammo U ularning ko‘z o‘ngidan g‘oyib bo‘lgan edi. Ular yaqindagina jasad qabrda yotgan Zot turgan joyga qarab, bir-birlariga shunday deydilar: “U yo‘lda biz bilan gaplashar ekan va Muqaddas Yozuvlarni bizga ochib berar ekan, yuragimiz ichimizda yonib ketmaganmidi?”

“Ammo ular yetkazishlari kerak bo‘lgan bu ulug‘ xabar bilan o‘tirib gaplashib tura olmaydilar. Ularning charchog‘i ham, ochligi ham yo‘qolgan. Ular ovqatlariga qo‘l ham tekkizmay qoldirib, quvonchga to‘lib, darhol yana o‘sha o‘zlari kelgan yo‘lga tushadilar va shahardagi shogirdlarga bu xushxabarni yetkazishga shoshiladilar. Yo‘lning ayrim joylari xavfsiz emas, ammo ular tik joylardan oshib o‘tadilar, silliq qoyalarda toyib ketadilar. Ular o‘zlari bilan birga shu yo‘ldan yurgan Zotning himoyasi ostida ekanliklarini na ko‘radilar, na biladilar. Ziyoratchi hassalari qo‘llarida, ular jur‘at etganlaridan ham tezroq borishni istab, ildamlaydilar. Ular yo‘ldan adashadilar, ammo uni yana topadilar. Goh yugurib, goh qoqinib, ular oldinga intiladilar; butun yo‘l davomida ko‘rinmas Hamrohlari ularning yonida juda yaqin bo‘ladi.”

“Tun qorong‘u, ammo Solihlik Quyoshi ularning ustiga porlamoqda. Ularning yuraklari quvonchdan jo‘sh uradi. Ular go‘yo yangi bir dunyoda turgandek. Masih tirik Najotkordir. Endi ular Uni o‘lik deb motam tutmaydilar. Masih tirildi — ular buni qayta-qayta takrorlaydilar. Qayg‘uga botganlarga ular olib borayotgan xabar mana shudir. Ular Emmausga bo‘lgan yo‘ldagi safarning ajoyib hikoyasini aytib berishlari kerak. Yo‘lda ularga kim

qo‘shilganini aytishlari kerak. Ular dunyoga qachonlardir berilgan eng ulug‘ xabarni olib bormoqdalar — insoniyat oilasining bu zamon va abadiyat uchun bo‘lgan umidlari tayanadigan xushxabar xabarini.” *The Desire of Ages*, 795–801.